

Универзитет уметности у Београду

Факултет ликовних уметности

Рајићева 10, Београд

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА И
ПИСАНОГ РАДА

ЈЕДИНСТВО МНОШТВА

Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу

кандидаткиње Иване Милев

На седници Наставничког већа ФЛУ, одржаној 7. децембра 2016. године именована је Комисија за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта *ЈЕДИНСТВО МНОШТВА, Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу*, кандидаткиње Иване Милев, у саставу:

мр Мрђан Бајић, редовни професор ФЛУ у Београду

др Бојана Шкорц, редовни професор ФЛУ у Београду

мр Марко Лађушић, редовни професор ФПУ у Београду

др ум. Радош Антонијевић, ванредни професор ФЛУ у Београду

др ум. Оливера Парлић-Карајанковић, доцент ФЛУ у Београду, у својству ментора

Комисија Наставно — уметничком већу Факултета ликовних уметности подноси следећи извештај:

ИЗВЕШТАЈ

Биографија кандидата

Ивана Милев је рођена 1987. године у Београду. 2011. године завршила је дипломске (мастер) студије на Факултету ликовних уметности у Београду, смер Вајарство у класи Мрђана Бајића. Основне студије Вајарства уписала је 2006. године након завршене средње уметничке школе Техноарт Београд, смер: јувелир уметничких предмета.

Током студија Вајарства, као једна од најбољих студенткиња, летњи семестар школске 2009/10. проводи на Аристотеловом универзитету у Солуну. Школске 2008/9. и 2010/11. године Ивана Милев добија стипендију *ДОСИТЕЈА*, Фонда за младе таленте при Министарству омладине и спорта. Иако на почетку своје професионалне каријере, Ивана у својој биографији бележи десет награда, међу којима су неке најрепрезентативније када су у питању млади уметници: 2015. осваја Трећу награду на конкурс у Ниш Арт Фондације, 2013. године добитница је главна награде у категорији „Уметност“, Клуб СУПЕРСТЕ, 2012. награду за инсталацију, „ШУНД“, Београд, 2011. Награду за скулптуру, изложба „Creative or cloned“, Озон, Београд, 2011. Велику награду „РИСТА И БЕТА ВУКАНОВИЋ“, ФЛУ 2011. Специјалну награду Књижаре-комисион “ТАЛЕНТ”, 2011. Прву награда ФЛУ за мозаик, 2010. „Нове Алтернативе“, награду галерије АЛТ, 2009. Награду СО „Савски венац“ за скулптуру у материјалу, ФЛУ, 2004. Награду „Београдски анђели“, 2004. Сребрна медаља Shankar’s International Children’s Competition, New Delhi.

Такође, Иванини радови се налазе у следећим колекцијама:

2015. „Не/ограничено“ (колаж) и „Не/ограничено II“ (колаж), Courtyard Marriott Hotel, Београд

2015. „Растезање“ (скулптура), Ниш Арт Фондација

2015. „Не/ред“ (скулптура), „Не/ограничено III“ (колаж) и „Не/ограничено VI“ (колаж) Музеј Zepter, Београд

2012. „Рељеф I“ и „Рељеф II“, Terrapanonica

2011. „2км“ (скулптура), Музеј Zepter, Београд

2011. Цртежи, Галерија Перо, Београд

Ивана Милев је излагала самостално дванаест пута. Свој докторски уметнички пројекат, изложбу скулптура и колажа *Јединство мноштва* представила је у музеју *Zepter* у Београду током новембра 2016. године. Такође, исте године, са колегиницама Бојаном Атлијом и Нином Галић, учествовала је и на изложби *Graeae* у Ликовној галерији Културног центра у Београду. Године 2015. Ивана самостално излаже скулптуре и колаже на изложби *[Не]ограничено*, у Галерији Дома омладине у Београду. Исте године радове из овог циклуса изложила је и у Гете Институту у Београду; 2013. године имала је изложбу скулптура и цртежа *Ритам елемената* у Модерној галерији у Лазаревцу, као и студијску изложбу цртежа у Дизелдорфу (сарадња Факултета ликовних уметности и Kulturstadt Landeshauptstadt Düsseldorf, као добитница награде *РИСТА И БЕТА ВУКАНОВИЋ*, ФЛУ); 2012. изложбу скулптура и цртежа, „Унутрашњи слојеви“, Галерија ФЛУ, Београд; 2011. изложбу цртежа и скулптура у Галерији Београдске тврђаве; 2011. *Н°2*, изложбу цртежа у Галерији ФЛУ, Београд; 2011. изложбу скулптура и цртежа у *Магацину* у Краљевића Марка, у Београду; 2010. изложбу цртежа и скулптура у галерији *АЛТ*, у Београду.

Такође, учествовала је на више од 60 групних изложби у земљи и иностранству, издвојићемо само неке:

2016, „Младост 2016“, Кућа Легата, Београд; 2016, „Младост 2016“, Галерија „Србија“, Ниш; 2016. Изложба уметника из региона, CEI (Централна европска иницијатива), Трст, Италија; 2016. „Аквизиције 2016“, Музеј *Zepter*, Београд; 2015. „Црна соба“, Музеј *Zepter*, Београд; 2015. „Младост 2015“, Кућа Легата, Београд; 2015. „Младост 2015“, Галерија „Србија“, Ниш; 2014. „Контакт“, изложба женског стваралаштва, Установа културе Пароброд, Београд; 2013. „Шта све о теби могу да не знам“, Галерија АЛУ, Сарајево, Босна и Херцеговина; 2013. „Младост 2013“, Галерија „Филип Морис“, Ниш; 2013. „City Lab“, Стаклена Банка, Мостар, Босна и Херцеговина; 2013. Међународна изложба цртежа, *Maclaren Art center, Barrie Ontario*, Канада; 2013. „Нови чланови 2013“, Уметнички павиљон „Цвјета Зузорић“, Београд; 2012. „25. Чукарички ликовни салон“, Галерија ‘73, Београд; 2012. „ШУНД“, Студенски културни центар, Београд; 2012. „Црвена соба“, Музеј *Zepter*, Београд; 2012. „Богатство визуелне реалности“, Корошка галерија ликовних уметности, Марибор; 2011. „Нове аквизиције I“, Музеј *Zepter*, Београд; 2011. „Creative or cloned“, Озон, Београд; 2011. 40. Изложба цртежа и скулптура малог формата студената ФЛУ, Дом омладине Београд; 2011. Изложба радова награђених студената за школску 2010/11, Галерија ФЛУ, Београд; 2011. XVI Бијенале студентског цртежа Србије, Дом културе Студентски град, Београд; 2011. Међународна студенска изложба „Трансформ“, Национална галерија иностране уметности, Софија, Бугарска; 2010. „HIGH NOON Europaplatz“, Штутгарт, Немачка; 2010. 39. Изложба цртежа и скулптура малог формата студената ФЛУ, Галерија Магацин, Београд; 2009. Изложба радова награђених студената за школску 2008/9, Галерија ФЛУ, Београд; 2009. 38. Изложба цртежа и скулптура малог

формата студената ФЛУ, Дом омладине Београд; 2009. Изложба скулптура, Галерија СКЦ Обреновац (Програмски оквир „Дани Београда“); 2008. 37. Изложба цртежа и скулптура малог формата студената ФЛУ, Дом омладине Београд

Ивана Милев у својој биографији бележи и учешће у бројним уметничким колонијама и радионицама:

2014. „Кроз вртлоге Лима“, радионица мурала, Пријепоље (Летња уметничка школа Универзитета уметности у Београду)

2013. „Bauhaus Goes South – East Europe“, DAAD fondation, Сарајево, Босна и Херцеговина (BauhausUniversität)

2013. Размена уметника, Дизелдорф, Немачка (Kulturamt Landeshauptstadt Düsseldorf)

2013. „City Lab“, Мостар, Босна и Херцеговина (Bauhaus Universität)

2012. Радионица за израду дрвених мозаика, Мокрин (Шумарски факултет у Београду)

2012. „Дуни ветре са банатске стране“, радионица скулптуре, Нови Бечеј (Летња уметничка школа Универзитета уметности у Београду)

2011. „Исток је западно од запада“, радионица мозаика, Ниш (Летња уметничка школа Универзитета уметности у Београду)

2010. Kunst auf dem Fasanenhof/ Europaplatz, Уметничка радионица, Штутгарт, Немачка (организација уметника Kay Kromeier и Lena Münch, под покровитељством града Штутгарта)

2008, 2009, 2010 и 2012. Terra, студентска радионица, Кикинда (Белеф)

Чланица је УЛУС-а од 2013. године и УЛУПУДС-а од 2014. године..

Детаљна анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат *ЈЕДИНСТВО МНОШТВА, Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу*, кандидаткиње Иване Милев као централну проблематику разматра скулпторску примену органских и геометријских принципа грађења и конструисања волумена, паралелно примењујући ове принципе и у колажима. На изложби у музеју Цептер, ауторка је изложила 9 колажа (серија НЕ/ОГРАНИЧЕНО, димензија: 100x70 цм и 93x63 цм) и 6 зидних скулптуралних форми. Из широког репертоара радова који проблемски припадају овом пољу истраживања, Милев се одлучује за одабир тродимензионалних форми које на најбољи начин подвлаче однос

између скулпторског рада и радова на папиру, руководећи се и просторним карактеристикама излагачког простора. Медијски различите, две паралелне истраживачке линије: моделовање просторних структура и истраживање композицијских могућности колажа и цртежа функционишу попут спојених судова. Конципирани на истим принципима, они нису пуко превођење из једног у други медиј, напротив, искуства и открића стечена у раду са тродимензионалним формама, допуњују и колажне радове на папиру и обратно. Наводећи као једно од својих примарних скулпторских интересовања материјалне карактеристике употребљених материјала, Милев, ову *страст* преноси и на радове на папиру. Изложени колажи, рађени су колажирањем фотографског папира или комадића бојеног дрвета или папира који је ауторка претходно бојила, понекад комбинујући их са акварелом. У својим претходним радовима Ивана Милев је као модуларне јединице, за своје структуре, користила нађене предмета или предмете индустријске производње. У радовима представљеним на овој изложби уметница је изложила радове за које сама обликује елементе, не само када су у питању просторни радови у којима је сваки елемент ручно прављен, већ и у радовима на папиру.

Тродимензионални радови представљени на изложби састављени су од различитих модуларних јединица а самим тиме и повезивани различитим системима. Ова разнородност веза између елемената композиције нужно утиче и на просторну организацију структура и представља једну од централних истраживачких линија. Такође, ослањајући се на богат репертоар тактилних својстава различитих материјала, Милев, наглашава ове њихове особености кроз структуралну организацију елемената.

Писани део докторског уметничког пројекта, обухвата већи корпус радова и пружа дубљи увид и са теоријског аспекта, у проблематику којом се уметница бави. Текст има 97 страница, 61 репродукцију (од тога 42 фотографије скулптура и колажа ауторке Иване Милев) и састоји се из 9 поглавља: *УВОД, ОСНОВНА ПОЛАЗИШТА (Идеја; Природа), ПРАКТИЧНИ ДЕО РАДА (Процес рада; Материјал; Број/Бројање), ПРОСТОР/ВРЕМЕ, МАТЕРИЈА/ДУХ, БЕСКОНАЧНОСТ/ОГРАНИЧЕЊЕ, ЛЕПОТА/СКЛАД, ПОСМАТРАЧ, ЗАКЉУЧАК*, након чега следе: списак репродукција, литература, вебографија и биографија.

Након *Увода*, у поглављу *Основна полазишта*, разматрајући потенцијалне мотиве и поводе из природе и света идеја, ауторка настоји да мапира путању свог уметничког процеса и истраживања. Природа и њени принципи, открића стечена посматрањем исте, налазе се у самој основи Иваниног радног процеса. Осим репродукција ауторкиних уметничких радова, као илустрација и прилог овом истраживању Милев укључује и обиман избор фотографије природних структура и појава, као и цртеже и схеме настале за потребе научних истраживања. У поглављу које следи *Практични део рада*, ауторка се бави детаљном анализом практичног процеса рада. Низ процеса који претходе самом раду на финалној структури, подразумева прикупљање различите визуелне грађе и

материјала, разраду потенцијалних облика и форми кроз скице и цртеже, али и испитивање физичких и механичких својстава акумулираног материјала. Иако је први утисак систематичност и аналитичност уз коришћење научне методологије Ивана Милев не занемарује и наглашава и значај импровизације, интуитивног, неочекиваног, па чак и неконтролисаног у свом стваралачком процесу. Потреба за систематичним приступом није проистекла из давања предности научној методологији већ је начин и потреба уметнице да се носи са *бесконачним расулом овога света*. Анализирајући свој процес рада, форензичком прецизношћу открива процедуре које доводе до настанка уметничког рада. То нису само уобичајени поступци вођења белешки, акумулације инспиративног и интригантног материјала, организације истраживања и праћења фази рада, већ, сасвим неочекивано, ауторка наводи и принцип *жртве*, тј. спремност да се сопствени рад пре свега види као процес непрекидног трагања у коме је могуће да неки радови буду и преправљани и уништени. Попут материје у природи која се налази у процесу непрестане трансформације, Милев не напушта и не одустаје од својих елемената и структура, чак и када постојећи склопови не доносе очекивани склад, већ их поставља у нове ситуације и шеме односа. Заправо, ауторка то види као прилику да се *открију нови закони и наслуте нове истине*.

У издвојеним подцелинама *Материјал; Број/Бројање*, овог поглавља, Ивана Милев разматра једну од базичних скулпторских фасцинација: однос и дијалог са материјалом, као и процес бројања као начин организације мноштва елемената и њихових бесконачних комбинаторичких могућности. Фокусирајући се на однос према својствима одабраног материјала, ауторка објашњава на какав начин његова својства утичу на сам процес обликовања и одлуку о финалној форми рада. Настојећи да сто боље разуме свој материјал у релација са просторним обликовним потенцијалом, Милев усмерава своје истраживање ка *логици конструктивних шема, које је у својим облицима и димензијама већ понудила природа*. Имајући у виду и уважавајући материјалне карактеристике, даље у тексту, ауторка анализира поступак грађења структура. Она издваја два принципа конституисања форми у зависности да ли су структуре везане за тло те се њихово грађење одвија према том обрасцу раста, или су покретљиве и самим тиме могу се развијати у свим правцима. Такође, рад је конципиран хијерархијски: прво се обликују елементи, а затим од мањих целина иде се ка већим. Индивидуалне особености сваког рада, дефинисане су првенствено начином повезивања елемената, те се ауторка у овом делу текста бави и разним системима веза у зависности од материјала.

Бавећи се појавом потребе да се ствари изброје кроз историјску димензију па до функције коју овај поступак има у њеном раду, Ивана Милев ствара логичку и значајну везу са временским аспектом свога рада, чему је посвећено следеће поглавље *Простор/Време*. Простор је за ауторку и материјал и кретање, а самим тиме и неодвојив од појма времена.

Иако на први поглед статични, радови садрже у себи принцип кретања, првенствено услед покретљивости спојева између елемената а затим и кроз ритам који није искључиво формалног карактера већ разоткрива начин настанка/раста форме. Простор скулптуре није само онај заробљен у њеном чврстом материјалном телу, њој припада и простор који је окружује. Имајући у виду својеврсни мрежаста поредак Иваниних радова, за њих можемо рећи и да су прожети простором. Спољашњи и унутрашњи простор скулптуре су заправо један јединствен простор.

Битан аспект јесте и реално, мерљиво време, као један од значајних фактора који утичу на процес реализације рада. Оно се не поклапа са унутрашњим, субјективним временом. Овде се време представља скраћено, односно представља нам се кроз рад у који је уложено више месеци, а доживљава се за неколико минута и претвара се у један заустављен тренутак, наводи ауторка. Оваквим односом према скулпторском поступку и начину доласка до форме, Милев, посматрачу нуди и једну нову реалност рада. У покушају да се прочита процес настанка форме, посматрач постаје свестан и временске компоненте рада. У тренутку посматрања који је ограничен и релативно кратког трајања, он пролази кроз компримовано време дуготрајног процеса грађења структуре.

У поглављу које следи, *Материја/Дух*, Ивана Милев разматра свој стваралачки процес кроз дијалектички однос два супротстављена феномена, материју и дух, свет видљивог, опипљивог и невидљивог а присутног. Непрекидни процес уодношавања простора духа: потребе да се ставови, осећања, идеје учине видљивим и закона материјалног света условљеног силама гравитације, Ивана поистовећује са својим процесом рада.

Након овог поглавља следи централна тема и повод докторског уметничког пројекта Иване Милев: *Бесконачност/Ограничење*. Сама ауторка наводи: *Потреба за приказивањем система бесконачности постојања у ограниченом времену и простору и у ограниченој материји иницирала стварање ових артефаката*. Полазећи од готово немогућег захтева да се у ограничавајућим условима репрезентује принцип бесконачности, у своје истраживању Милев ставља у први план процес рада који је уједно и основни носилац идеје бесконачности. Како је саму бесконачност немогуће репрезентовати ауторка се одлучује за *системе замишљене бесконачности*, где је рад конципиран као отворен систем у коме се могућност интервенције или просторне организације рада никад не завршава већ само привремено зауставља. Ова мобилност и *отвореност* ка неким будућим исходиштима представљена је као витално средиште истраживачког уметничког процеса.

Радови су састављени од елемената који се бескрајно понављају, а садрже целину и мисао да се заувек могу ширити у било ком правцу, укључујући и спољну средину.

Бесконечно се приказује као граница којој се можемо приближавати, али коју никада не можемо досегнути.

Процес ткања је за Милев неодвојив од појма бесконачности. Овај процес, не припада само подручју ручног рада, народне традиције или мита, већ има своје извориште и у природним појавама. У најширем смислу схваћен као систем специфичне просторне организације, овај поступак носи у себи изузетну везивну снагу елемената.

У даљим разматрањима о принципу бесконачности, којим се руководи у процесу рада, Милев издваја *понављање* као једно од основних својстава реалности, али и као универзални принцип устројства универзума у бројним традицијама.

У следећем поглављу *ЛЕПО / СКЛАДНО*, ауторка анализира појмове лепоте и склада, кроз пресек личних естетских доживљаја у односу на већ установљене критеријуме, *Води ме ликовно осећање, тежња да стварам задовољавајући визуелни доживљај, у коме пре свега уживам, нешто што је вредно посматрања: генеза, рађање, бујање, усложњавање...* Конституишући лични систем естетских мерила, базиран на својим искуствима Милев, као један од својих основних принципа наводи и потенцијал уметничких форми да изразе одређени поетски и емотивни садржај.

Дајући предност формалним разматрањима у претходним поглављима, у завршном делу Милев анализира однос посматрача и уметничког дела. У поглављу *ПОСМАТРАЧ* ауторка разматра механизме опажања и физиолошке процесе чији је резултат доживљај уметничког дела, наглашавајући емотивну компоненту у неодвојивом односу стварања и рецепције уметничког дела. Даље у својој анализи двосмерног односа онога који ствара уметнички рад и онога који се налази у улози посматрача, Милев овај однос дефинише као процес међусобне изградње, при чему и сам посматрач учествује у творењу значења рада.

Критички осврт на докторски уметнички пројекат и оцена остварених резултата

Изложба скулптура и колажа **ЈЕДИНСТВО МНОШТВА**, *Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу*, кандидаткиње Иване Милев представља избор из њеног богатог корпуса радова сродне проблематике. Они представљају резултат дугогодишњег уметничког бављења ауторке, структуралним композицијама великог броја елемената у широком спектру материјала и њиховом просторним обликовањем. Такође, серија

радова на папиру, насталих техником колажа чини неодвојив део овог посвећеног и фокусираног истраживања.

Представљени радови чине складну целину која нам открива истину да једноставност облика и комплексност структура могу истовремено обитавати скупа у једном хармоничном односу. Иако заокружени и на неки начин коначни као форме они у себи отелотворују идеју бесконачности, постојећи као микро светови за себе, али и као делови уметничког поетског универзума. Покретљиве, иако не припадају типичним примерима мобилних скулптура, Иванине форме на један другачији и неочекиван начин посматрача чине свесним временске компоненте рада: у њима су сажета три временска обрасца: време настанка рада, време чулног сусрета рада и посматрача и време кроз које посматрач пролази у настојању да одгонетне време процеса настанка дела.

Настали из ауторкине *потребе да се представи бесконачност постојања у ограниченом времену и простору и у ограниченој материји*, они јесу неки од могућих одговора, али и отворено питање за нека будућа истраживања.

Веома прецизно одабрана тема и дефинисано проблемско поље, као и изузетан спој дводимензионалних и тродимензионалних радова јесу квалитети уметничког докторског пројекта Иване Милев..

Докторски уметнички пројекат *ЈЕДИНСТВО МНОШТВА, Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу* Иване Милев представља потпуно остварену целину теоријског и уметничког рада. Међусобно прожето и промишљено теоријско и практично истраживање је резултирало изложбом скулптура и колажа као и писаним текстом у коме је кандидаткиња Милев опширно и аналитично представила свој уметнички рад: од почетних идеја до његовог сусрета са публиком. Овим је кандидаткиња у потпуности остварила све циљеве и очекиване резултате истраживања докторског уметничког пројекта.

Закључак комисије

Комисија закључује да је докторанткиња Ивана Милев у практичном делу докторског уметничког пројекта успешно реализованом изложбом скулптура и колажа **ЈЕДИНСТВО МНОШТВА, Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу**, достигла висок уметнички квалитет, а текстуалним делом рада веома јасно мапирала путеве свог уметничког поступка.

На основу укупне оцене докторског уметничког пројекта *ЈЕДИНСТВО МНОШТВА, Органско-геометријски принцип грађења у скулптури и колажу*, кандидаткиње Иване Милев, Комисија предлаже Наставно — уметничком већу Факултета ликовних уметности у Београду да прихвати Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, који би, затим са Предлогом одлуке био достављен Сенату Универзитета уметности, на чијем заседању би се донела одлука о усвајању и кандидат упутио на усмену одбрану.

у Београду 31. јануара 2017.

мр Мрђан Бајић, редовни професор ФЛУ у Београду

др Бојана Шкорц, редовни професор ФЛУ у Београду

мр Марко Лађушић, редовни професор ФПУ у Београду

др ум. Радош Антонијевић, доцент ФЛУ у Београду

ментор, др ум. Оливера Парлић-Карајанковић, доцент ФЛУ у Београду